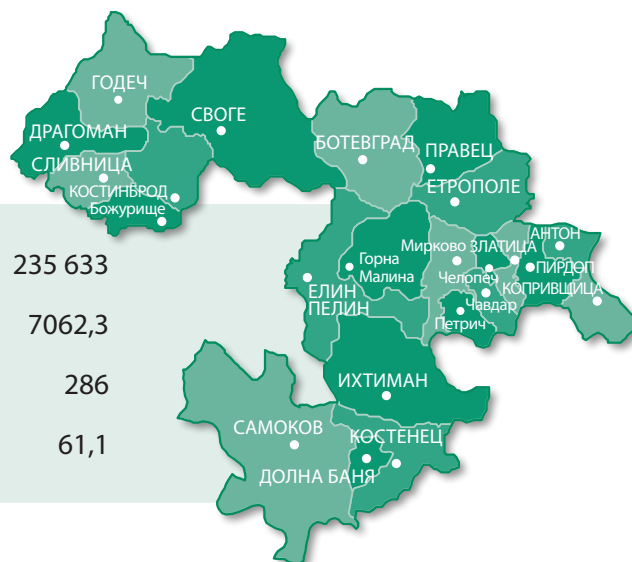

Област София

▶ Население (2016)	235 633
▶ Територия (кв.км)	7062,3
▶ Брой на населените места	286
▶ Дял на населението в градовете (%)	61,1

Общ преглед

През 2015 г. област София отбелязва значителен ръст на брутния вътрешен продукт на глава от населението, а повишаването на заплатите и доходите в областта води до подобряване и на условията на живот. По-нататъшният ръст може да бъде спънат от намаляващата икономическа активност и неблагоприятната образователна структура на населението. Инвестиционната активност в областта остава висока. Средната данъчна тежест в общините в област София е близка до тази за страната. Покритието на кадастъра се повишава, но общините в областта изостават по отношение на прозрачността и развитието на услугите си.

В цялата страна се наблюдава застаряване на населението, но в област София то е по-бързо и по-дълбоко. София продължава да е сред областите с най-ниски резултати на зрелостните изпити. Областта е с голяма леглова база в болниците, което определя и сравнително големия брой пациенти. Съдиите в окръжния съд са сравнително натоварени, което се отразява и на бързината на правосъдието. Поради ниската урбанизация и гъстотата на населението София е сред областите с ограничен достъп до обществена канализация. Интензитетът на културния живот в областта е изключително слаб.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●●●

Доходи и условия на живот ●●●●●

През 2015 г. област София отбелязва значителен ръст на БВП на глава от населението и в тази категория се нарежда веднага след столицата, Стара Загора и Габрово. БВП на човек от населението нараства двойно по-бързо от средния за страната ръст и за първи път от 2012 г. изпреварва средните стойности. Близостта до столицата оказва натиск върху заплатите и те също растат бързо, като вече приближават средните за страната – 10 507 лв. при 10 535 лв. в страната през 2015 г. Същевременно доходите на домакинствата все още не успяват да достигнат средните, въпреки че нарастват постоянно в периода 2012–2016 г.

Повишаването на заплатите и доходите води до подобряване и на условията на живот в областта. Делът на населението, живеещо с материални лишения, намалява до 38,5% (при 31,9% за страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност – до 23,1% (при 22,9% за страната) през 2015 г.

Пазар на труда ●●●

През 2016 г. за втора поредна година се наблюдава намаление на икономическата активност в областта и София изостава все повече от средните стойности за страната с коефициент от 62,2% при 68,7% за страната. Намалението на активността води едновременно до намаление и на заетостта, и на безработицата в областта. Коефициентът на заетост се свива с над 1 пр.п. до 57,9% при 63,4% за страната, а коефициентът на безработица – с близо 3 пр.п. до 6,9% при 7,7% за страната.

Ниската икономическа активност вероятно се дължи и на неблагоприятната образователна структура на местното население, която продължава да се влошава. Висшистите в областта намаляват до под 14% (при средно 28% за страната), а хората с основно и по-ниско образование се увеличават до 24% (при средно 18% за страната). Този факт и непосредствената близост на областта до столицата поставят естествени ограничители пред развитието на пазара на труда в областта.

Инвестиции ●●●●●

Раздвижването на икономиката в областта през последните години се дължи основно на повишаването на работещите предприятия и инвестициите в ДМА. През 2015 г. предприятията се увеличават до 41 на 1000 души от населението (спрямо 55 на 1000 души средно за страната), а разходите за придобиване на ДМА нарастват с над 150 млн. лв., достигайки 3059 лв./човек и изпреварвайки средните за страната стойности (2973 лв./човек).

Относителният размер на ЧПИ в областта остава значително по-висок от средния за страната и е относително стабилен в периода 2010–2015 г. Повече са и усвоените европей-

ски средства. Към 30 юни 2017 г. стойността на изплатените суми по оперативните програми е 1588 лв./човек (при 1344 лв./човек за страната). В рамките на областта най-много средства усвоява община Костинброд, а най-малко – Златица и Ихтиман.

Инфраструктура ●●

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е по-висока от средните показатели за страната. По-висок е и делът на автомагистралите и първокласните пътища, но делът на пътищата в добро състояние остава сравнително нисък – 36% при 42% за страната.

През 2016 г. делът на домакинствата с достъп до интернет в областта нараства, но темпът е относително бавен и за първи път София остава областта с най-ниска свързаност – 48% при 64% за страната. Значително по-нисък от средния е и делът на хората, използващи интернет (48% при 63% за страната).

% Данъци и такси ●●●

Средната данъчна тежест в общините в област София е близка до средната за страната и през 2017 г. По-високи от средните нива са данъкът и такса смет за недвижимите имоти на юридическите лица и данъкът при прехвърляне на собственост, а по-ниски – върху превозните средства, търговията на дребно и таксиметровия превоз на пътници. При местните данъци се наблюдават увеличения в четири случая през 2017 г. Общините Антон, Ботевград и Самоков увеличават данъка върху недвижимите имоти на юридическите лица, а община Своге – този върху превозните средства. Намалението е само едно – община Копривщица намалява данъка върху превозните средства.

Администрация ●●●

С повишаването на обхвата на кадастралната карта в десет от общините в област София средното покритие на кадастъра в областта нараства до 33,2% и далеч надминава средните 22,5% през 2016 г. В седем от общините обаче все още никаква част от територията не е включена в кадастралната карта.

Оценката за активна прозрачност на органите на местното самоуправление за общините в областта отново е значително по-ниска от средната за страната за 2017 г. Най-ниско е оценена прозрачността в общините Ихтиман и Етрополе, а най-високо – в Челопеч и Самоков. Самооценките на администрацията за развитието на електронното управление и за предоставянето на услуги на „едно гише“ също са по-ниски от средните за страната и през 2017 г.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●

Демография ●●●

В цялата страна се наблюдава застаряване на населението, но в област София то е по-бързо и по-дълбоко. Коефициентът на възрастова зависимост, показващ съотношението между лицата на възраст 65 и повече години и тези на възраст до 14 години, достига 170% при средно ниво за страната от 147% през 2016 г. През последните три години коефициентът на естествен прираст в областта е под -9‰ при около -6‰ за страната. Коефициентът на механичен прираст също е отрицателен, въпреки че през 2015 г. в областта имаше повече заселили се и стойността му беше една от малкото положителни в страната.

Делът на градското население в областта е сравнително нисък. През 2016 г. в градовете живеят 61% от местното население (при 73% средно за страната), а София е областта с най-ниска гъстота на населението – над двойно по-ниска от средната за страната.

Образование ●●

Коефициентът на записване на населението в V–VIII клас в областта продължава да се повишава и достига 80,4% при 78,2% за страната през 2016 г. Относителният дял на отпадналите от основното и средното образование се задържа по-нисък, но близък до средния за страната през 2015 г. Делът на второгодниците все още е висок – 1,8% при 1,1% за страната.

София продължава да е сред областите с най-ниски резултати на зрелостните изпити. Средният успех на матурата по БЕЛ през 2017 г. е 4,03 при 4,22 за страната. Слабите оценки на местните ученици пък са над 11% при под 8% за страната.

Разположението на областта в близост до столицата, където са най-големите български университети, донякъде ограничава възможностите за развитието на висши учебни заведения в района. През 2016 г. броят на студентите в областта продължава да намалява, следвайки общата тенденция в страната.

Здравеопазване ●●●

София остава сред областите с най-широка леглова база, което определя и сравнително големия брой преминали за лечение болни. През 2016 г. относителният брой на леглата в местните МБАЛ достига 5,5 на 1000 души от населението (при 5,1 на 1000 души в страната), а преминалите за лечение болни – 275 на 1000 души (при 235 на 1000 души в страната). Същевременно достъпът до лекари продължава да е малко по-ограничен от средния за страната. На един общопрактикуващ лекар отговарят 1774 души (при един на 1611 души за страната), а на един лекар от водеща специалност – 548 души (при един на 530 души за страната). Делът на здравно-

осигурените също остава по-нисък и дори намалява през 2016 г., достигайки 86,9% при 88,1% за страната.

Сигурност и правосъдие ●

Съдът в областта продължава да е сравнително натоварен, което се отразява на бързината на правораздаването и през 2016 г. Един наказателен съдия в Софийски окръжен съд разглежда средно по 10,2 дела на месец при средно 9,4 дела на съдия на месец за страната. Приключилите в 3-месечен срок дела в областта намаляват до 85% (при 89% за страната), но и делът на висящите дела намалява, до 10% при 8% за страната.

Относителният брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област София е близък до средния за страната (12,4 на 1000 души при 12,6 на 1000 души за страната), но разкриваемостта нараства рязко и увеличава разликата със средните за нива страната, достигайки 57% при 48% за страната.

Околна среда ●●

Поради сравнително ниската урбанизация и гъстота на населението София е сред областите с по-ниски от средните стойности за достъп до обществена канализация. Особено голяма е разликата по отношение на дела на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води – 42% в област София при 62% за страната през 2015 г.

Образованите отпадъци намаляват, но София отново остава сред областите с най-голям обем битови отпадъци – 537 кг/човек годишно при 422 кг/човек за страната през 2015 г.

Въздухът в областта продължава да е сравнително чист. Емисиите на въглероден диоксид са в пъти по-ниски от относителния им обем в страната.

Култура ●

Интензитетът на културния живот в областта е изключително слаб, а обяснение за това може да се търси в близостта ѝ до столицата и културните дейности, които тя предлага. През 2016 г. средногодишният брой посещения на кината в областта достига 70 на 1000 души от населението при над десет пъти повече за страната (778 на 1000 души), а посещенията в библиотеките – 93 на 1000 души от населението при 605 на 1000 души за страната.

Изключение отново прави големият интерес към местните музеи и туристическите общини като Копривщица. През 2016 г. посещенията се задържат до близо 1500 на 1000 души от населението при двойно по-нисък брой в страната.

Ключови показатели за област София

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	12 048	12 205	11 025	11 563	12 983	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3156	3523	3563	3771	3827	4633
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	8360	8926	9252	9766	10 507	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	19,0	24,5	24,6	24,4	23,1	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,1	63,7	66,3	68,4	65,5	62,2
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	59,6	59,6	59,5	59,6	59,2	57,9
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	9,7	6,4	10,0	12,7	9,4	6,9
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	15,3	15,0	14,4	15,8	16,8	13,8
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	37	37	38	39	41	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1971	2338	1836	2353	3059	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	5253	5413	5217	5174	5407	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	48,7	49,2	44,1	45,9	45,9	47,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	36,2	36,0	28,6	31,0	29,0	35,9
Покритие на кадастъра (%)	12,4	12,4	12,4	12,6	14,8	33,2

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-8,3	-8,5	-8,2	-9,1	-9,7	-9,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	0,1	-1,2	-1,6	-2,7	5,5	-2,9
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,80	4,54	4,44	4,25	4,09	3,90
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	1,51	2,13	2,20	4,97	10,73	16,04
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	81,5	80,6	79,7	78,9	79,5	80,4
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,0	85,4	84,8	86,0	87,3	86,9
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	241,4	246,0	252,2	248,5	260,3	275,0
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	18,3	15,2	15,9	14,7	13,8	12,4
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	37,6	40,5	35,5	39,1	39,7	57,2
Дял на висшите наказателни дела (%)	12,0	10,9	9,2	10,5	12,1	9,6
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	28,2	29,1	29,3	29,3	41,7	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	21,1	20,5	41,7	39,5	39,9	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	20	35	62	63	61	70
Посещения в театрите на 1000 души от населението	0	0	0	0	0	0